Ч. 195 (11.448). Львів, субота 1. вересня 1928. Opłata pocztowa zapłacona ryczałtem. Рік XLVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, ІІ. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Пакт тринацятки.

Львів, 31. серпня 1928.

У Парижі відбулося і проминуло щасливо велике, як кажуть, свято. Там підписали т. зв. противоєнний пакт Келльоґа. Підписали його представники Англії, Франції, Бельгії, Німеччини, Злучених Держав Півн. Америки, Італії, Японії, Канади, Ірляндії, Полуднево-Африканської Федерації, Нової Зеляндії, Польщі та Чехословаччини. Разом — тринацять держав. Цифра, як твердять усі, нещаслива. Може в політиці ні! Але річ у тому, що й сам пакт є нещасливий, і нещасливо порожденний тими, що хоч його і підписали то пересвідчені глибоко про неминучість війни.

Зараже по святочному акті підписання пакту тринацяткою запрошено приступлення до нього цілим десяткам інших держав а між іншим і Радянському Союзові. Шож уявляє собою цей пакт? На тому місці наводили ми вже деякі його постанови. Та нині позволимо собі навести у цілости текст того оригінального пакту, що виключає війну як знаряддя і засіб у полагоджуванні міжнародніх спорів. Ось і він, цей клясичний пакт Келльоґа:

1. Високі договорюючі сторони врочисто заявляють в імени своїх народів, що осуджують покористування війною при розвязуванні міжнародніх непорозумінь і вирікаються (війни) як засобу міжнародньої політики.

2. Високі договорюючі сторони постановляють, що полагоджування і розвязування усяких спорів і конфліктів, незалежно від їх натури і походження, які можуть виплинути між ними, може відбуватися виключно при допомові мирових засобів.

3. Цей договір має бути ратифікований високими договорюючими сторонами, вичисленими на початку, згідно з вимогами їх конституцій, і набере обовязуючої сили по зложенні відповідних ратифікаційних документів у ....

Цей трактат, увійшовши в силу, згідно з попередніми постановами, лишається отвертим, як довго буде цього потреба, для приступлення до нього всіх інших держав світу.

Ось і всі фрази, що складаються на цей пакт. Про роззброювання або бодай про обмежування зброєнь у ньому ні слова. Про карні санкції для тих контрагентів, що його нарушать, теж ані слова. Та коли вглянути в додаткові ноти до пакту та в інтерпретацію пакту поодинокими державами — а всі вони інтерпретують його по свому! — то прийдеться ствердити, що пакт війну теоретично у полагоджуванні міжнародніх спорів виключає, але фактично приймає її та толерує у випадках оборони. Якщо на когось з контрагентів, підписавших пакт, нападе посторонна держава, то дотичний контрагент має право й обовязок боронитися. Отже в такому випадку війна допустима нібито як природна конечність.

Але не в тім діло. Загально слід ствердити, що ніколи ще ніякий мировий пакт не мав стількох очевидних і наявних признак облуди як цей. Ще ніколи досі в міждержавних відносинах не було такого накопичення пального матеріялу як саме тепер у дні підготовки і підписування противоєнного пакту Келльоґа. Та й самі аранжери пакту супроводжували його завершення з некритим цинізмом.

І так Англія, якої суперництво зі Злученими Державами набирає чимраз то гостріших форм, заключила з Францією таємний договір у справі морських і сухопутніх зброєнь. Мабуть у відповідь на те Злучені Держави, що менше мило відчули цей договір, запропонували Єгиптові, теж на передодні паризького свята, заключення роземного договору, а далі зігнорували Англію та „згодилися" на візиту Келльоґа в Ірляндії й на відмову його відвідин у Льондоні. Крім того вже у Парижі згодився Келльоґ на запрошення до участи в пакті за посередництвом Франції - Рад. Союзу, що не дуже симпатичне для Англії. Щож до договору Злучених Держав з Китаєм, договору без сумніву вимірeного проти Японії та Англії, то про те ми вже писали. Ось і ці факти, що цілковито суперечать пактові.

Одначе, колиб навіть повірити у щирість усіх великодержав у їх праці над закріпленням мира, то й тоді прийдеться ствердити, що цей пакт не може мати ніякого переломового значіння в міжнародніх відносинах бо він є тільки черговим потвердженням права „сильних" тобто теперішних т. зв. побідників у міжнародніх відносинах. Отже пакт остане пактом, а життєві міжнародні події будуть далі розвиватися своїм природним ходом. Бож від того пакту нічим не ослаблено ні франко-німецького, ні німецько-польського, ні польсько-литовського, ні мадярсько-чеського, ні англо-радянського ні ніякого іншого напруження. Пакт бере в оборону теперішній політичний стан в Европі, який довго ніяк утриматися не може, бо його нарушать не тільки сусідські конфлікти держав, але також і то тим більше та в далеко більшій мірі, конфлікти сусідських народів, між якими першорядну ролю відіграють рухи й визвольні змагання насильно поневолених теперішними побідниками народів. Таким чином пакт Келльоґа треба вважати тільки черговою і до того нещирою демонстрацією за миром, яка такою тільки й останеться.

З Міжпарляментарної Унії.

Перший виступ українців в „парляменті парляментів".

Берлін, 28. серпня 1928.

На наради Міжпарляментарної Унії, якої ювилейна (25-та) сесія відбувається саме тепер у столиці німецької республики, прибуло 10 українських послів під проводом голови Українського Клюбу д-ра Дм. Левицького, а саме посли: д-р Блажкевич, О. Вислоцький, В. Кохан, Ст. Кузик, О. Луцький, А. Максимович, Дм. Паліїв, о. д-р Пелліх, Міл. Рудницька і В. Целевич. З того рішаючий голос мав лише один член української делеґації, а іншим послам на основі реґуляміну прислугувало лише право забирати голос у дискусії без права голосування.

Виступаючи перший раз на терені Міжпарляментарної Унії, українські посли постановили трактувати свою приналежність в „парляменті парляментів" як підготовчу акцію до пізніших виступів. З тією метою наша делеґація уважала важним перш усього навязати особисті звязки з парляментаріями ріжних країн, що й виконано з повним успіхом — як підчас особистих зустрічів, так і на прийомах у німецької парляментарної групи під проводом през. райхстагу Лебе в ратуші, у премієра Мюллєра, то-що.

Користаючи з побуту в Берліні, українські посли гремільно взяли дня 25. серпня ц. р. участь в перенесенні тлінних останків пок. полк. Дм. Вітовського і сот. Чучмана з каплиці до власних могил на цвинтарі Ст. Гедвіґе-Фрідгоф. Це жалібне свято згуртувало всю українську кольонію в Берліні. Крім послів-гостей взяли в ньому участь націоналісти й гетьманці; світив на ньому відсутністю тільки д-р Евг. Петрушевич зі своїми нечисленними прихильниками. Над могилою перший промовляв д-р З. Кузеля, а дальше пос. В. Кохан, пос. Дм. Паліїв, полк. Коновалець і пос. Л. Кузицький (який зупинився в Берліні, їдучи до Женеви) і полк. Сціборський.

В перших днях нарад Міжпарл. Унії наші посли навязували контакт з чужоземними парляментаріями. Одночасно для кращого поінформування чужинців з українською справою група українських націоналістів розіслала всім членам конгресу видану нею в Женеві по англійськи 40-сторінкову брошуру: „The Ukrainian Question. A Peace Problem (Українська Квестія — Проблема мира). На вступі тієї брошури маємо етноґрафічно-національну карту України, а опісля йдуть статті: Декларація Українського Клюбу на пленарному засіданні польського сойму в дні 28. березня 1928. Міжнароднє значіння української проблеми (пос. Дм. Паліїва), Змагання до незалежности на Рад. Україні (д-ра З. Кузелі), Положення українського народу під польським пануванням (пос. В. Кохана), Гноблення українського шкільництва в Польщі (пос. В. Целевича), Терор у Польщі (С. Чучмана), Українці в Румунії (д-ра З. Кузелі) і Підкарпатська Русь (Карпатська Україна — сотн. Р. Ярого).

Ця коротка, ядерна й змістова брошура у значній мірі причинилася до висвітлення української проблеми в її повному обємі.

Аж після такої підготовки до голосу прийшов представник українського народу. Сталося це в дні 28. ц. м. підчас дебати над рефератом бельгійського сенатора Лафонтена про права й обовязки держав. Сен. Лафонтен вказав у своєму рефераті, що між державами повинні обовязувати ті самі принципи права й моральности, які обовязують у відносинах між поодинокими людьми. Всі спори між державами, які не можуть бути полагоджені безпосередньо, повинні бути скермовувані на дорогу судової процедури. Кожна держава повинна бути зобовязана до совісного виповнення виданого присуду. Держави не повинні самочинно вимірювати собі справедливости. Кожний збройний напад є злочином, який повинен бути осуджений на основі міжнародніх норм. Напедені держави повинні бути признані такими, що находиться в стані конечної оборони. Всі інші держави повинні бути зобовязані до помочі нападеній державі. Територіальні зміни можуть бути переведені лише на основі міжнародного реґуляміну і на основі свідомо висловленої волі населення.

В дискусії над цим рефератом перший забрав голос проф. Шюкінг, голова німецької парл. групи, а опісля шведський посол Лінгаґен мотивував своє внесення в справі національних меншостей і в справі самоозначення народів.

З черги прийшов до голосу пос. **Остап Луцький**, який з питомою собі красномовністю виголосив довшу промову, вказуючи на важке положення великого 40-міліонового українського народу, який єдиний є великих народів не має власної незалежної держави, будучи поділеним між Совєти, Польщу, Чехословаччину й Румунію. Пос. Луцький коротко змалював положення українського народу в кожній з тих держав, виясни змагання українського народу та домагався признання права самоозначення для українців, права державного народу на своїй національній території.

Промову пос. Луцького вислухали делеґати інших держав і народів з напруженою увагою. Навіть поляки принишкли, тільки чехи перебивали промовцеві, коли він говорив про Закарпатську Україну, безсоромно заявляючи, що закарпатським українцям дістьея під їх владою якнайкраще та що вони все мають, чого душа забажає.

День перед тим відбулося зібрання послов ріжних країв, що прибули були на наради Міжпарл. Унії. В цьому зібранні взяла участь пос. Мілена Рудницька, виступивши там з промовою про положення українців під Польщею. Очевидно, це дуже не по нутру було польській делеґації.

День 28. серпня був останнім днем нарад Міжпарл. Унії. Після дискусії над рефератом сен. Лафонтена і принятгям відповідної резолюції, наступило закриття конгресу промовою проф. Шюкинга. Реасумуючи висліди нарад конгресу, він у першу чергу звернув увагу на дві квестії: на мотні кордони, що відділюють поодинокі держави, на справу поневолених народів і національних меншостей, як на справи найважніші і найбільш палючі. Від їх політичного вирішення залежить справа розвитку міжнародньої згоди і розбудови взаємин та справи мира.

Перший виступ українських послів на терені Міжпарл. Унії осягнув намічену мету. Наші посли перед південною делеґатів всіх парляментів устами пос. О. Луцького зазначили наші змагання і перед цілим світом підкреслили наші постуляти та вийшли в близчі взаємини й особисті звязки з представниками багатьох народів. Це перша стадія в підготовчою стадією, з виступи до дальших вих... ходів в українській справі на терені міжнародніх установ.

—*—

ПРОВОКАЦІЙНА КАЧКА „СЛОВ-А ПОЛЬСК-ОГО.“

Львівське „Слово Польске“ не від нинішнього дня славиться своїми провокаційними вибриками. В ч. 238 з 29. серпня помістило воно власну телеграму з Берліна під датою 27. 8. під написом: „Чайок у посла Кноллє“, даючи при ній сиґнатуру Пат-а. Говориться там про чайні прийоми для делеґатів в ріжних посольствах з нагоди нарад Міжпарл. Уніі.

„Особливо численне було приняття в польському посольстві, видане міністром Кноллем. На тому прийомі, крім усіх прибувших до Берліна послів польського сойму разом із представниками німецької й української меншости, явився цілий ряд визначних німецьких парляментаристів з президентом райхстаґу Лебе та представники господарських кол і преси.“

Ця телеграма є редагована дуже підступно. Можна її інтерпретувати так, що на чайку у посла Кноллє були всі посли польського сойму, які прибули до Берліна разом з представниками німецької й української меншости, або можна її розуміти й інакше, а саме, що на чайку у пос. Кноллє в Берліні були всі посли польського сойму разом з представниками німецької й української меншости. Очевидно, це друга інтерпретація підступно стилізованої телеграми дуже припала до вподоби всім ворогам Українського Нац. Демокр. Обєднання. Вони вже раділи, що зможуть каламутити публичну опінію на оплаку ві „Слов-ом Польск-им“. Тимчасом сьогодня довідуємося від пос. Ст. Кузика, який просто прибув з Берліна, що телеграма „Слов-а Польск-ого“, зглядно її інтерпретація по лінії участи „представників української меншости“ в чайку у пос. Кноллє є звичайною провокацією. Правдою є, що українські посли були прошені на чайок пос. Кноллем, одначе ніхто з них не явився в польському посольстві. Таким чином увесь підроблений „Слов-ом Польск-им“ капітал для ворогів УНДО пропав безвиглядно.

По широкому світі.

В одній із робітничих дільниць Берліна прийшло до кровавої сутички між комуністичними боївкарями й поліцією, яка візвала робітничу демонстрацію, щоби розійшлася. Поліція була приневолена ужити пальної зброї. Кільканацять поліціїв і комуністів ранених.

Штреземан відїхав з Парижа до Баден-Баден, де пробуде якийсь час на відпочинку.

Келльоґ разом із своєю жінкою відїхав уже до Ірляндії. Є чутки, що папа оголосить енцикліку, в якій висловиться про всесвітний мир і виразить свою апробату для мирового пакту Келльоґа.

Дня 16. жовтня ц. р. почнеться у Празі всесвітний господарський конгрес.

Пробуваючий тепер у Варшаві польський посол у Москві — Патек, продовжив свій побут на кілька днів. Він веде з рядом конференції на тему польсько-радянських відносин.

Зїзд поневолених національностей у Женеві.

Львів, дня 29. серпня 1928.

Женева гостить вже четвертий раз представників поневолених національностей, які ведуть наради над дуже тяжкою і скомплікованою проблемою тих народів, які в цілости, або в частинах найшлися під чужим пануванням. — Нема сумніву, що ця проблема є одною з найважніших проблем сучасної Европи, бо від її вирішення залежить справа наладнання відносин між народами Европи, а тим самим і справа мира. З цеї причини слід застановитись над платформою і вислідами дотеперішньої праці організації, яка поставила собі за мету обєднати поневолені національности в один спільний фронт.

Ініціятива до організації конгресів поневолених національностей вийшла від представників національних меншин Естонії, словінців з Італії, мадярів з Чехословаччини, німців із Польщі, до яких прилучились жиди і національні меншини Німеччини з поляками на чолі. — Українці, білорусини та литовці з Польщі, себто національности, які становлять більшість на своїх національних територіях в дотеперішніх трьох конгресах активної участи не брали, тільки були на них у ролі обсерваторів. — Таким чином провід конгресів і назначення напрямку їхньої праці, остали в руках представників малих відламів національностей, яких максимальним домаганям є добуття культурної і господарської автономії у рямках істнуючих держав.

Причиною абстиненції українців, білорусинів і литовців з Польщі була обмеженість платформи конгресів, які не хотіли взяти під увагу наших домагань, щоби поставити питання поневолених національностей в цілій ширині, себто в напрямі їхнього повного самовизначення. Дійшло до того, що конгреси поневолених національностей обмежили свої наради тільки до загальних питань, звязаних з положенням нац. меншин, та вилучили всякі дебати над засадничою розвязкою цеї проблеми над положенням поневолених національностей в поодиноких державах. Таким чином організатори поневолених національностей не мали відваги піти далі, як пішли інші міжнародні орґанізації, що гуртували в собі представників пануючих націй. В 1922 р. Міжнародня Унія Тов. Ліґи Націй на спеціяльній комісії в Мюнхені розглянула спеціяльні жалоби поневолених національностей, а в резолюціях про положення нац. меншин пішла далі ніж конгреси самих поневолених національностей. — Причина хибної організації конгресів поневолених національностей лежала з одного боку в неяснім і неозначенім належито становищі німців з Чехословаччини, які у своїм відношенні до чехословацької республики не мали і не мають ясно означеної політичної лінії. З причини недостач в організації та вузької її платформи третій конгрес поневолених національностей, який відбувся минулого року в Женеві, застряг у дрібних формальних справах, які малощо не довели до розбиття організації. Головний наступ на організацію вели і ведуть поляки з Німеччини, які використали хибні основи організації для своїх порахунків з внутрішньою політикою Німеччини супроти нац. меншин.

Цього року зібрався в дні 29. ц. м. конгрес поневолених національностей у Женеві і на порядку нарад бачимо безліч теоретичних питань, які практичної важности для підготовки вирішення складного питання поневолених національностей не мають. На порядку нарад є ось які питання: 1) Положення національностей і Ліґа Націй; 2) культурна праця національностей та їхне культурне відношення до корінних народів згл. до загалу націй; 3) діяльність міжнародніх організацій на полі питання про національности і співпраця національностей у їхніх рямках; 4) питання з науки про національности; а) боротьба національностей та уклад права; б) продовження і розвиток біографії; в) підготовка видачі статистичного підручника европейських національностей; г) конечність і структура міжевропейського Інституту для науки про національности.

Крім поданих вище рефератів, які можуть бути дуже цінні з теоретичного боку, прийдуть на конгресі питання формальної натури як напр. про приняття в організацію фризів з Німеччини, македонців і т. п. — Одначе нового слова щодо вирішення питання поневолених національностей мабуть і від цього конгресу не почуємо. А у хвилі підписання пакту Келльоґа, в часі безпеpечного піднесення струї пацифізму в теперішньому часі, не можна легковажити справи належитої організації поневолених національностей на міжнародній арені. У справі вирішення складного питання поневолених національностей мусить пробияти прямування поодиноких народів ідея, одна велика, непоборима ідея. З сухим матеріялом навіть найрозумніщих рефератів не можна вирішити цього питання, як не можна його вирішити зі становища льояльности супроти пануючих. Без ідеї не може бути поводження в ніякій акції, а тим більше в акції, яка становить підставу для правдивого замирення Европи. — І саме недостача ідеї спричинила знемічність усіх конгресів поневолених національностей, яких організатори не мали відваги глянути правді в очі і рішитися на боротьбу за ідею, яка єдина моглаб обєднати усі поневолені національности в один фронт. Ідея ця велика, вона зродилася з крови міліонів жертв світової війни, а її на імя: правдиве, повне **самовизначення народів.**

Д-р Ол. Марітчак.

На економічні теми.

В справі кредитової кооперації.

Центральна каса і тип кооперативи.

(Голос у дискусії.)

(Докінчення.)

Приймаємо без застережень означення поняття „Кооперативна Центральна Каса“ та її ролі, що його дає дир. О. Савич. Те означення ввійшло у всі підручники кооперації та стоїть давно поза дискусією. Так само серед нас ще до Гандавського конгресу 1924 р. принялася думка, що кооперація повинна мати одну Центральну Касу, яка має обслуговувати всі види кооперації, а не тільки кредитову. Питання щодо кредитової кооперації тільки в тім, чи Центральна Каса буде в безпосередньому звязку зі всіма кредитовими кооперативами (і більшими — повітовими і меншими — сільськими) чи безпосередність зносин приймається тільки для повітових, а з сільськими кооперативами зносини провадиться за посередництвом повітових кооператив. Ін-

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

ВАРНА.

(Подорожні враження.)

(Продовження.)

Коло 9 години рано спішать усі, що приїхали сюди літувати й лікуватися, до купелі в море. Побачите тут крім европейського костюму одежі з цілої Болгарії. Велике число пань болгарок носить ясні костюми, вишивані народними взорами (подібними до наших). Туркині — відповідно до віку і ступіня еманципації: одні ще в шараварах, поверх яких носять довгий чорний плащ, ціла голова і лице заслонене білими хустами. Це в більшости старі бабці, що цілий свій вік завивали ціле лице крім очей — і хоч нині настала інша мода, вони не приймуть вже її. Інші вже в европейських спідницях і вже відслонений ніс і уста — але решта голови іще завинена, як в нас у монахинь. Наймодніші, (дівчата) ходять вже цілком по европейськи, але пересадно вимальовані на лиці. — „Болгарія свободна, свободна да живет!“ — несеться пісня. Це звезено в Варну над море вакаційні оселі з цілої Болгарії, їх поприміщувано в шкільних будинках та всяких приютах і ось около девятої години рано спішить дітвора з піснею на устах до купелі.

Чорне Море все майже неспокійне, розбурхане, гнівне. Геольоги обясняють оці його норови молодим віком. Але що нас тепер обходять геольоги, що нас обходить, що малі хлопці безнастанно викрикують: „Варненска Пошта“ вечерно изданіе — землетрус в Борисоград! — „Варненскі Новіни“ Голіма (велика) катастрофа в Борисоград! Сонце пражить, а море манить нас!

На дворі тихо, небо без одної хмаринки, вітрець не шивельне — але море розбурхане, без перерви бе об береги, якби його хто гнав. При березі вода всего по коліна, але в тій хвилі бе об нас филя, валить нас із ніг, іде понад голову і в нас повні уста солоної води. Крок, два далі — і вже глибоко, хоч вчора було тут теж по коліна. Розігралося нині море і вибиває доли у пісковому дні. На підвисшеннях стоїть „спасительна станція“ — ратує потапаючих. Вчора виратувано трьох, передучора восьмеро, на Ілиі, коли то згідно з повірям болгар море бере жертву, виратувано кількайцятеро. Але — всюди однакова людська натура: тут витягнули потапаючого і відтирають його, а там ідуть інші боротися з филями. Мовляв: „це пригодилося йому, меніж не пригодиться...“

Борикаємося з филями, аж наллється нам досить солоної води в уста й ніс і ми пчихаємо що хвилі і коли вже змучені, лягаємо на теплий пісок грітися. Біля нас крутяться усякі купальники. Одні червоні як зварені раки, з інших пластрами злазить сонцем спалений наскірок, інші вже стилево обпалені, стилево як стилево бувають закурені файки з морської піни — усюди однаково, рівномірно.

— На каком язике ви гаваріте?— питає якийсь червоний рак, переходячи побіч нас.

— На українськім.

— Я думал, што на сербском. — А звертаючися до свого сусіда каже: І Владимир Великій бил тоже украінец!

— Москаль з Тули! — обрушується студент з Подебрадів. — Він нібито не знає по якому ми говоримо, а шукає зачіпки.

— Чорт з ним! — відповідає другий — Як сильно бе тепер филя, панове, ідемо у воду!

І ми знов ідемо в воду і знов лежимо на піску і знов у воду і знов на горячий пісок аж хтось крикне: таж це вже дві години! Вода й сонце ослабили нас і по обіді в усіх одно бажання: заснути. Прокинешся під вечір і відчуваєш недостачу европейської каварні, де можнаб переглянути часописи. Ідемо оглядати Варну, ідемо на прогульки за місто, пливемо лодками або — і то найчастіше — ідемо в пристань.

Бо пристань — то велика книжка, великий часопис, що учить нас богацько. Увійдеш у пристань, чи їдеш по морі в часі бурі і стаєш розуміти життя моряків серед вічної небезпеки непевного живла. І стає тобі ясно, що море витворює тверді характери, рішучі, що все заглядають смерті в очі. Рішучі й мудрі — вони усе в дорозі між чужими народами, чужими культурами, які собі засвоюють. Тепер вже й розуміємо, чому народи, що виросли над морем, стояли усе культурно високо, чому будували скоро свої сильні держави і йшли других здобувати. Стають нам зрозумілі й тяжкі боротьби за панування над морями, бож море це найдешевший шлях. Глядиш на пристань, з якої випливають кораблі в широкий світ і стає зрозуміла й наша історія.

(Докінчення буде.)

ними словами: чи сільські кооперативи будуть відсилати свої готівкові надвижки безпосередньо до Центр. Каси і таким-же чином в ній кредитуватися, чи будеться це робити через повітові кооперативи. На це основне питання автор не дає відповіди. Але з того, що термін „кооператива 1-го ступня“ застосоються тільки для сільських кооператив, що повітові кредитівки підносяться до ранги „організаційних союзів“ та пригадуючи дещо з дотеперішньої практики „Центробанку“, можна з певною долею ймовірности припустити, що автор уявляє собі будову кредитової кооперації як трьохступневу і відкидає засаду необмеженої безпосередности в зносинах з сільськими кооперативами. Якщо цей здогад правильний, то варта на цій проблемі зупинитися. Я не знаю й не бачу ні одного аргументу, що промовляв би за засадою трохстепенности, посередности. Натомісць посередність неминуче доводить до подорожіння кредиту, збільшення адміністраційних видатків та множить бюрократичну тяганину. Тому ідею трохстепенности, посередности належить рішуче відкинути. Подрібніше про це буде час говорити тоді, коли прихильники цієї ідеї виставлять свої аргументи на світло денне. Та й сам автор, гаряче боронячи „один тип кредитових кооператив“ не грішив би проти льогіки, коли би обстоював щоби кооперативи одного типу були в однакових звязках з централею. Всі вони є кооперативами 1-го ступня а централя — ступінь 2-ий і останній.

Тезі однотиповости автор надає дуже велике значіння й присвячує їй цілий великий розділ своєї праці. Однотиповість та полягає в тім, що як до сільської так і міської кооперативи можуть належати люди всіх професій чи станів. А хтож коли інакше говорив чи уявляв собі? Я не знаю ні одного випадку, щоби хто з кооперативних теоретиків чи практиків обстоював думку, щодо сільської кредитівки може належати тільки рільник, а до міської — виключно міський елемент. А в такім разі не можу навіть здогаду побудувати, нащо авторові здалося так довго, глибоко й всесторонньо боронити тезу, якої ніхто ніколи не оспорював. Та й типовість не в цім полягає. Коли говориться про типовість якогось суспільно-економічного явища, то не можна в основу клясифікації класти людський матеріял, що те явище викликав, а треба шукати ознак у самому явищі і коли в явищах того самого порядку маються при всіх інших спільних відмінні ознаки, то ці останні кладеться в основу клясифікації і т. д. дають право говорити про ріжні типи того самого явища. Автор не придержується цього закону клясифікації, а тому не добачує бючої в очі суперечности в такім своїм вислові (ч. 178): „Там (тобто в Познанщині — М. К.) „створено“ один одинокий тип кредитових кооператив, що по містах придержуються засад Шульцого, а по селах пристосовлюються також відповідно до обставин і до головних основ Райфайзена“. Гаж це найкраще свідчить, що нема в Познанщині „одного одинокого“ типу, а навпаки яскраво виступають два типи: один — що придержується виключно засад Шульца, а другий — і до головних засад Райфайзена примінюється.

Так буде і в нас. Повітові кредитові кооперативи, хочби і на 90 проц. складалися з рільників, завше керуватимуться засадами Шульца, а сільській кооперативі і 50 проц. членів-нерільників не перешкодить бути райфайзенкою. Як-же можна допустити, щоби повітова кредитівка, де завше пануватиме дух Шульца, стала духовим керманичем, як кооператива 2-го ступня свого духового антипода — сільської райфайзенки.

Що до інтересів міста, то можемо мріяти, щоби як найскорше змінився соціяльний склад повітових кредитівок на користь міського промислу: зміна така найкраще свідчитиме про відродження міста.

Питання про те, чи Центральна Каса має мати кооперативну чи акційну форму, — мені видається так неактуальним на сьогоднішній день, що ледви чи варто було над ним так довго спинятися. У всякім разі коли треба буде дати ту чи іншу відповідь, тоді не належить забувати слідуючих обставин: 1) Засадою кооперації є вести свої операції виключно зі оборотів з членами. Відступлення від цього, як в нашій господарсько-споживчій кооперації, хоч і вважається за переходово толеровану ненормальність. Автор-же обстоює акційну форму як раз для того, щоби ненормальність стала кооперативною нормою т. є. в імя оборотів з нечленами. 2) Не знаємо ні одного випадку, щоби сільська кредитова кооператива прямувала до акційної форми. Навіть Нойвідська каса (сільсько-господарська центральна кредитова каса Німеччини) мусіла приняти акційну форму, проти волі Райфайзена, виключно тому, що німецький кооперативний закон 1862 року категорично забороняв організацію кооперативних союзів, натомісць кооперативи Шульца (Народні Банки) при першій можливости скидали зі себе кооперативну одежу: за час 1889 до 1905 р. 161 шульцівських кооператив перетворилося в акційні банки. Член такої кооперативи волів мати замісць уділу дивідендний папір, легко вимінний на готівку. Членства йому не треба, бо банк і без того обслуговуватиме його. 3) Польське законодавство допускає, щоби кооператива (центральна каса) дістала концесію на всі банкові операції. В цім вона зрівнана з акційними банками. 4) Чи відчуває „Центробанк“ загальмування у своєму розвиткові від того, що вже кілька літ проводить свої операції тільки з кооперативами?

Покищо можемо тішитися, що в 1922 р. це вдалося „Центробанкові“ убратися в акційну одежу: у всякім разі справа вимагає глибшої розваги.

Мих. Корчинський.

*

Поправка: В попередньому числі (192) в формулі висоти відповідальности друкарня викинула знаменник „у“, через що затратилася ціла форма, яка виглядає так: (ч — р : у) т. є ріжниця поміж чужим капіталом і резервовим фондом поділена через уділовий капітал.

З документів часу.

Повітовий староста в Ліську не признає українських свят.

Безцеремонність деяких польських чиновників у легковаженні та іґноруванні всего українського з греко-католицькою церквою включно переходить подекуди межі приличности. Зокрема ж не рахуються деякі чинники з релігійними почуваннями і виконуванням релігійних практик українських громадян.

Щоби не бути голословними наведемо два факти з одного тільки східньо-галицького повіту Ліського, що вповні уваглядять все згорі сказане. В травні п. р. вийшов від повітового виділу в Ліську (головою якого є, як відомо, староста) розпорядок, яким візвано всіх війтів і секретарів балигородського судового округа до Балигорода на сесію в день українського свята Вознесения (24. травня). Предметом нарад на сесії мала бути справа ведення касових громадських книг. Коли зважимо, що ліський повіт має 80 відсотків українського населення та що між війтами на 155 громад є понад 120 українців, то зрозуміємо цілковиту немістність та недопустимість сесії на цей день з чисто релігійних мотивів. Одначе у Ліську з тим у старостві цілковито не рахуються. Бо ось на день великого греко-католицького свята Успенія Пр. Бог. скликав уже сам староста всіх війтів і громадських писарів повіту на сесію, що почалася в 8. год. рано і тривала весь день.

Війти і писарі українці мусіли їхати на це „свято“ не зважаючи на те, що в численних селах припадали цього дня храмові свята (празники), і віяк від тієї приємної поїздки викрутитися не могли, бо візвання на сесію як у попередньому так і в цьому випадку було звязане з загрозою гострих дисциплінарних кар. Для увіковічнення тих розпорядків ліського старости містимо в оригінальній формі повний текст розпорядку про сесію війтів і писарів на день 28 серпня п. р. Ось і він:

„PILNE — TERMIN“

Starostwo w Lisku. L. 21116 ex 28. Lisko, dnia 10. 8. 1928. — Spostrzeżenie z przebiegu przeglądu koni i kontrola ksiąg ewidencyjnych.

Okólnik do wszystkich Zwierzchności gminnych w powiecie.

Celem dokładnego zaznajomienia Urzędów gminnych z instrukcją o prowadzeniu ewidencji koni i ciążących na ludności obowiązkach meldunkowych co do koni oraz przeprowadzenia kontroli ksiąg ewidencyjnych koni zdatnych i niezdatnych zwołuje Starostwo w dniu 28. i 29. (dwudziestego ósmego i dwudziestego dziewiątego) sierpnia sesję naczelników gmin i sekretarzy gminnych tut. powiatu która odbędzie się w następującym porządku:

1) Dnia 28. sierpnia b. r. Starostwie w Lisku dla gmin okręgu sądowego Lisko i Baligród.

2) 29. sierpnia 1928 w Urzędzie gminnym w Ustrzykach Dolnych dla gmin okręgu sądowego Ustrzyki Dolne i Lutowiska.

Wzywam zatem naczelników gmin i sekretarzy, by w oznaczonym dniu i miejscowości dla danego okręgu sądowego jawili się bezwarunkowo punktualnie o godzinie 8-ej rano wraz z księgami ewidencyjnemi koni i instrukcją o prowadzeniu ewidencji koni, za co czynię ich osobiście odpowiedzialnymi. Zarazem polecam Zw. gminnym przeprowadzić w gminie ścisłą kontrolę koni w wieku od 4-ch lat w górę celem ustalenia liczby koni obowiązanych a niedoprowadzonych z jakichkolwiek powodów do przeglądu głównego w roku bieżącym oraz sporządzenia wykazu dla tych koni w 2 egzemplarzach, z których 1 egzemplarz należy przesłać Starostwu najdalej do dnia 25. sierpnia 1928, zaś drugi zatrzymać w gminie, który służyć będzie do użytku przy dostawianiu tych koni do dodatkowego przeglądu wojskowego odbyć się mającego w jesieni roku bieżącego. Wykazy niedoprowodzonych do przeglądu koni jakoteż i ujemne należy przedkładać wedle załączonego wzoru.

W końcu polecam Zw. gm., które nie zwróciły jeszcze Starostwu spisów koni z r. 1927 wypożyczonych do przeglądu koni w r. bieżącym, by nadesłali je Starostwu najdalej do 20. 8. 1928, a to pod zagrożeniem wysłania posłańca karnego po odbiór tychże na koszt gminy.

Za dokładne i terminowe wykonanie niniejszego reskryptu czynię Pana naczelnika gminy i sekretarza osobiście odpowiedzialnym a to pod zagrożeniem pociągnięcia winnych do surowej odpowiedzialności dyscyplinarno-karnej. — Starosta: E. Wehrstein mp.

Ось так виглядає у практиці пошанування релігійних почувань і релігійних практик та греко-католицьких свят у ліському повіті, де українці становлять поверх 80 відсотків населення.

Останні вісти.

КОНГРЕС НАЦ. МЕНШОСТЕЙ У ЖЕНЕВІ.

На конгресі заступлять такі делеґації: катальонців з Еспанії, мадярів із ЧСР, Румунії і СХС, росіян із Естонії і Польщі, хорватів з Австрії, словінців з Австрії й Італії, чехів з Австрії, підкарпатських москвофільських делегатів із ЧСР, жидів із Латвії, Литви й Польщі, ЧСР, Естонії, Румунії і Болгарії, німців із Литви, Естонії, ЧСР, Мадярщини, СХС, Польщі, Данії, Румунії й Італії.

Вперше беруть участь у конгресі болгарські меншости з Румунії й українці й білорусини з Польщі.

ЗАЯВА УКРАЇНСЬКОЇ ДЕЛЕҐАЦІЇ.

Голова української делеґації на конгресі нац. меншостей у Женеві пос. д-р **Дм. Левицький** зложив на засіданні 30. серпня заяву в справі ідеольоґії нац. української меншости. Він заявив, що заступлена ним українська меншість змагає до власної державности. Під таким кутом мусить делеґація трактувати свої культурні домагання на теперішнім конгресі.

СРСР НЕ ПІДПИШЕ ПАКТУ КЕЛЛЬОҐА.

Рада нар. комісарів на вчорашнім засіданні постановила не підписувати пакту Келльоґа, лише ствердити в пресі, що уряд СРСР відніс дипл. побіду, бо дістав запрошення підписати пакт.

51-ША СЕСІЯ ЛІҐИ НАЦІЙ.

Дня 30. серпня зібралася під проводом мін. закорд. справ Фінляндії Прокопе Рада Ліґи Націй на 51-шу сесію. На першім довірочнім засіданні устійнили денний порядок сесії і полагодили ріжні адм. і бюджет. справи.

ВИЇЗД ВАЛЬДЕМАРАСА ДО ЖЕНЕВИ.

Дня 29. серпня виїхав Вальдемарас із Ковна до Женеви. На пероні прощали Вальдемараса: почесна чета війська з прапором і орхестрою і відділом шавлісів та всі міністри, ґенерали і представники дипл. корпусу. Вальдемарас сів до вагону з жінкою і делеґацією. Коли поїзд рушив, орхестра заграла лит. гимн, а присутні прощали делеґацію окликами „Вальйо“ (Прощайте).

ПАРТИЗАНТСЬКІ БОЇ В БОЛҐАРІЇ.

Між прихильниками Протоґерова й Михайлова йдуть у Софії щодня бої. На вулиці застрілили провідника ватаги Теод. Ґеорґевича. І на провінції йдуть бої між ворогуючими групами. Воєводу Бандала вбили, а двох членів групи Протоґерова тяжко ранили. По другому боці вбили, мабуть, самого Михайлова і двох старшин. У тих боях узяло участь по обох боках около 300 людий.

НОВИНКИ

— **Виїзд до Женеви.** На конгрес національних меншостей, що розпочався в Женеві дня 28. серпня, виїхали від українців: голова Українського Клюбу д-р Дм. Левицький та посли: о. Л. Куницький і Мілена Рудницька. Як відомо, українські представники не беруть активної участи в конгресі з огляду на принціпове розходження з керманичами меншостевого руху. Справа взаємин між справжніми меншостями й поневоленими народами має бути вирішена на сьогорічному конгресі.

— **Митрополит Шептицький,** як нас інформують, повернув зі своєї подорожі до Риму та з Юґославії і Чехословаччини, де ревізитував епископів, що минулого року брали участь у з'їзді греко-католицьких епископів у Львові.

— **Вкладки за померших.** Т-во „Просвіта“ розсилає все пригадки своїм членам, щоби своєчасно платили річні вкладки, бо інакше втратять право членства. Між такими пригадками вийшла з канцелярії Т-ва і пригадка на адресу гром. Данила Мороза і гром. Морозової у Бродах. На місці виявилося, що обидвоє названі померли. Одначе не зважаючи на те гром. **Михайлина Ліщинська,** в руки якої попали пригадки, прислала до Гол. Т-ва вкладки на 1928 р. за обох покійників. Таким чином в історії „Просвіти“ заістнував факт, що померші стали її членами. Невже деякі живі теж чекають аж тієї хвилі, коли за них по смерти заплатить хтось вкладку, щоби стати членами „Просвіти“? А таких між нашими громадянами є, на жаль, богато.

— **Михайло Голинський,** премієр-тенор харківської Української Академічної Опери виїхав дня 30. серпня зі Львова до Харкова, де в перших днях вересня починається осінний оперовий сезон.

— **Львівський міський театр.** Новий сезон у львівському театрі під проводом підприємців і нових директорів Г. Барвінського і Ч. Заремби починається 1. вересня п. р. виставою опери Нотейса „Жиґмонд Авґуст“. До дня 22. вересня підуть у театрі виключно музично-оперові вистави. Щойно 22. вересня підуть драматичні вистави „Ірідіоном“ Красінського. В музично-оперовому відділі театру намічені такі премієри: „Немісто Малович“ (Вольфа-Феррарі), „Русалка“ (Дворжака), „Мета“ (Пенавського), „Хрестоносці“ (Дольжицького), „Князь Ігор“ (Бородіна) і „Турандот“ (Пуччіні). Крім того будуть виставлені деякі опери старого репертуару в новій інсценізації. В оперетковому відділі мають прийти такі премієри: „Леді Ів..“ (Едвардса), „Гарна Олена“ (Офенбаха) і деякі твори Штравса. — В драматичному відділі підуть: „Ірідіон“ (Красінського), „Король Една“ (Софокла), „Ромео і Юлія“ (Шекспіра), „Лікар своєї чести“ (Кальдерона), „Марія Стюарт“ (Шіллера), „Претенденти до короля“ (Ібсена), „Балладина“ (Словацького), „Мальсифіда“ (Ростворовського), „Юда“ (Тетмаєра) та інші. Всі вистави будуть відбуватися тільки на сцені великого театру. Будуть вони поділені так, що одна третина всіх вистав припаде драматичному відділові, а дві третини [illegible] оперовому й опереточному.

— **„Радіоапарати за дармо".** Нас інформують, що фірма **E. Gräb & C. Rottloff, Berlin N. 4. Gartengasse 100**, яка обіцяла розсилати даром для реклями свої апарати — нараховує зголошуючимся на кошти більш 37 (тридцятьсім) золотих (кошти пересилки і мито) даючи товар вартости один до два золоті. Уважаємо своїм обовязком остерегти цікавих перед спекуляцією цієї фірми.

— **Чоловік, який є батьком 83 дітей.** У цілій західній і середущій Европі зменшуються в застрашаючий спосіб число уродин. Проте можна зустрінути багато родин незвичайно плодючих. Писалося вже про еспанця Комеза Родідія, якому породила жінка 25 дітей, в чому 4 рази близнюків, а один раз трійників. Всі діти є здорові і всі дані вказують на те, що щасливі батько й мати матимуть ще більше дітей. Але далеко більший „рекорд" осягнула родина 70-літнього старця в СРСР, який є батьком 83 дітей зроджених із двох подруж. Незвичайно цікавим є факт, що кругло 69 дітей дала йому перша жінка. Ясним є, що таке число уродин є можливе лише завдяки багатодітним родам. Згадана родина не мала ні одного випадку, щоби уродилася лише одна дитина.

— **Львівська хроніка.** Наслідком експльозії бензини в робітні при вул. Клепарівській ч. 7 важко попарився робітник Йосиф Буд. — На Замарстинівській вулиці впав з руштовання мулярський робітник Йосиф Роговський. Важко потовченого відвезли до шпиталю.

— **Видалення російських емігрантів із Польщі.** Польське міністерство внутрішніх справ постановило видалити поза польський кордон пятьох російських емігрантів, поселених у Вильні: Мифліна, Кагановича, Денисова, Самойлова й Михасевича. Усіх їх виселює польський уряд як небажаних чужинців, шкідливих для польської держави ізза їх ворожого відношення до СРСР. Протягом двох тижнів мусять вони виїхати з Польщі. Вочи виїдуть до Латвії, яка згодилася дати їм пристановище.

— **Новий трансокеанічний лет.** У перших днях вересня ц. р. почнуть з Ле Бурже свій трансокеанічний лет французькі летуни Асолян і Лефевр.

— **Ріжні вістки.** Поліція арештувала залізничого злодія, що від довшого часу грабив товарові вагони на відтинку Сосновець-Зубковиці. — Віддався в руки поліції Іван Рязик із села Цапівці, заліщицького повіту. Його обвинувачують у вбивстві матері та важкому зраненні батька підчас родинної сварки. — На ча, що переїздила залізничий шлях між Коломиєю та Печеніжином, наїхав поїзд, розбиваючи його на дрібні куски та важко ранячи двох фірманів і вбиваючи коней. — У Бидгощі розбився польський військовий літак. Летуни важко ранені. — Наглою смертю помер у Варшаві редактор „Польскі Збройней" Матій Кунке. — Наслідком удару грому згинули Едвард Павлюк і Олена Гладюк, селяни зі Смільного. Грім убив їх на полі підчас збірки збіжа. — Біля Боршова знайдено тіло Парані Залуцякової з Іванкова, борщівського повіту. Її вбили невідомі злочинці, за якими шукає поліція. — До загального шпиталю у Львові перевезли з Янова Якова Сєрбада, якого переїхало авто. Наслідком важких ран він помер. — У студента теольогії Григорія Бикоса наслідком удару залізничою рампою в голову підчас переїзду возом через залізничий шлях недалеко Підбірців наступило потрясення мозку. — Вмерла мати відомого артиста Чарлі Чепліна. — У Будапешті вмер 103-літній біржівник Адольф Краус. До останнього дня свого довгого життя був він постійним відвідувачем будапештенської біржі. — На Корсиці відбулося на днях цікаве вінчання. Ціла рідня зложена з двох братів і двох сестер повінчалася в одній і тій самій годині. Щаслива мати поблагословила 4 пари новожениців.

— **На колесиках довкола України** виїхав наш славнозвісний спортовець. Буде задержуватися в кожному місті і селі, щоби уділити відчит про доброту — якість і хосен уживання пасти до обуви Елегант. 364 а) 1—1

Театри.

Великий Міський Театр починає під новою дирекцією сезон дня 1-го вересня ц. р. год. 7·30 веч. оперою „Житмонд Август".

2-го г. 7·30 веч. „Княжна Чардашу", оперета.

3-го г. 7·30 веч. „Паганіні", оперета.

4-го г. 7·30 веч. „Казки Гофмана", опера.

5-го г. 7·30 веч. „Між ніччю і світанком"

Кіна.

„Аполльо": Остров недозволених поцілуїв.

„Лев": „Коли промовить весна життя".

„Палас": „Знавець жінок".

„Фатаморгана". „Жид — вічний мандрівник".

Зі спортового життя.

Мячеві змагання.

В неділю, 2. вересня відбудуться товариські мячеві змагання між ПОЛЬОНІЄЮ з Перемишля і УКРАЇНОЮ.

Польонія, як відомо, здобула мистецтво А. кляси львівського округа і є одним о найповажніших кандидатів до Ліги, тому змагання заповідаються дуже цікаво.

Україна виступить у своїму найсильнішому складі. Початок змагань о 11 год. рано на площі Сокола-Батька.

ОПОВІСТКИ.

Львівський Просвітянський Театр.

Рогатин:

1.IX. Гейша.

2.IX. Военний похресник.

3.IX. Осінні маневри. 1—2

Новий Український Театр під дир. Панаса Карабіневича

Ходорів:

31.VIII. Сирітка Ася.

Стрілиська Нові:

1.IX. Циганка Аза.

2.IX. Маруся Богуславка.

3.IX. Вихрест.

4.IX. Гейша.

5.IX. Вій.

Бібрка:

6.IX. Гейша.

7.IX. Вій.

8.IX. Сирітка Ася.

9.IX. Ой не ходи Грицю.

Прийму до хору два сопрани і доброго тенора. Зголошення і фотографії по адресі в „Ділo". 1—?

Дирекція Української Духовної Дівочої гімназії в с. Дермані на Волині оголошує, що вступні іспити від I—VII. кляси відбудуться в днях 10, 11, 12 і 13. вересня. Початок навчання дня 14. вересня. До шкільного інтернату в першу чергу приймаються діти волинського духовенства: на вільні вакансії — діти інших станів. Плата за утримання в інтернаті — 50 зол на місяць. Плата за навчання — 120 зол. на рік; для сиріт і незаможних можлива знижка. 411 1—1

Кружок Р. Ш. в Коломиї зорганізує півнорічний приготовчий курс до вступного іспиту до I. кл. гімн., якшо зголоситься відповідне число учнів. — Зголошення приймає канцелярія Кружка Р. Ш.

410 1—2

Виділ Т-ва „Українська Студентська Громада в Кракові" подає отсим до відома услівя принаття на Високі Школи в Кракові. На Виділах: правничім, фільософічнім і рільничім з дволітним курсом огородничим вписи тревають від 15—30 вересня. При вписі належить явитись особисто, предкладаючи слідуючі документи: свідоцтво зрілости, метрику, військову посвідку, свідоцтво моральности, о скілько від матури до впису минув рік або більше і дві невакледені фотографії. Подання о приняття на медецину належить вносити від 1—15. вересня до медичного деканату, а на фармацію від 1—10 вересня до Дирекції (Oddziału farmaceutycznego Wydz. filozof. U. J. ul. K. Olszewskiego 2. залучуючи вище наведені документи. Подання о приняття на Студію фізичного виховання належить вносити від 1—12 вересня до Дирекції „Студіюм виховання фізичного Яг. Універ. Краків, ул. Любіч ч. 12. „Заклад Гігієни", долучуючи метрику, свідоцтво зрілости середної загально образуючої школи, евентуально доказів фізичної справности і обсягу руханки, спорту, приналежности до Пласту і т. п., curriculum vitae і знимку з точною адресою. Услівєм приняття на студію є ціковите здоровлє. Першеньство матимуть ті кандидати (тки), які вже розпочали університетські студії, мають ліпші свідоцтва зрілости і мають вже фізичну справність, набуту попередними вправами. Вписи на однорічний кооперативний курс тревають від 15—30 вересня. На надзвичайного студента можна записатись зі свідоцтвом 6 кл. гімн. або семинарійної матури. Оплата виносить 25 зол. Триместр. Услівя приняття до („Uniwersyteckiej Szkoły pielęgniarek i higienistek"). Ученицею може бути жінка від 21—30 літ життя. До подання, внесеного до Управи Школи (вул. Коперника ч. 22.) належить долучити метрику хресту, зглядно метрику слюбу або смерти мужа, шкільне свідоцтво з укінчених принайменше 6 кл. гімн. або рівнозначне образовання, свідоцтво здоровля і щеплення віспи, в малолітних писемний дозвіл родичів або опікунів, власноручний опис життя і фотографію. Оплата за удержання в Школі виносить 100 зол. місячно, вписове 25 зол., кавція на евентуальні шкоди 20 зол. Наука тревае два роки і один місяць. Шкільний рік зачинається для 1. лютого і 1. вересня кождого року. Вписи на „Wyższe Studjum Handlowe" (вул. Сенкевича ч. 4) зачинаються дня 1. вересня. При вписі належить предложити ці самі документи, що на університеті. Початок викладів дня 4. жовтня. Студії тревають три роки. Кождий рік творить заокруглену цілість, так що студент може опустити студії по кождім році, маючи мимо неукінчених трох літ певну заокруглену цілість знання. Річна оплата виносить 390 зол. Близших інформацій в справі студій уділяє тов. Гайдукевич Олександер до дня 10. вересня н. р. — Тернопіль, вул. Котляревського ч. 32. — Виділ.

388 2—2

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.